

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תרי"ג לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת במדבר - חג השבועות

סיון תשפ"ה | גיליון ע"א (שנה ב')

שערי תורה מבוא לחומש במדבר

פתח דבר

בעיני נמי 'לכם'

לפני שלושת אלפים שלוש מאות שנים, ושבוע שנים, התרחש המאורע המכונן והכביר ביותר בהיסטוריה: ה' התגלה אלינו בני ישראל על הר סיני ונתן לנו את תורתו.

בכך ניתנה לנו האפשרות להחזיק בעץ החיים, ולהתרום מעל חיי השעה אל חיי הנצח, באמצעות לימוד וקיום והעברת התורה ומצוותיה לדורות עולם.

בחג השבועות בו מציינים את היום הגדול והעצום הזה - היום שהעניק לחיינו את התכלית והמשמעות - אין מצוות מיוחדות. ישנם מנהגים שונים כפי שתחזינה עיניכם בגילוינו זה, אבל הכל מודים שבעצרת - בעיני נמי 'לכם'.

לקראת האי יומא, חג מתן תורתנו, איזה 'לכם' נוכל לקחת לנו יותר מאשר חיבור יומיומי, קבוע ונצחי, אל חי החיים, בדמות לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י, בהבנה, בעקביות וברצינות.

שהרי מעבר לחיוב ההלכתי הפשוט שמוטל על כל יהודי - ללמוד ולהבין את פרשת השבוע, הרי שהלימוד העקבי והיומיומי הוא בסופו של דבר מתנה יקרת ערך בעיקר לעצמך, מתנה שכל כולה תענוג צרוך, כפי שמעידים מאות ואפלים ממשותפי ונבחי "תורה שבכתב", שהחיבור הזה הופך ומרומם את כל החיים למעלות רמות ויקרות מאוד.

יתכן לומר בדרך דרש, שזהו הטמון בהלכה המפורסמת (אור"ח תכח, ד) "ולעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת".

תנאי קודם לתורה היא הענוה: "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל - תורה

ניתנה לו במתנה" (נדרים נה:). קבלה החלטית של לימוד גם אם הוא מאמצע החומש - ללא תחושת ההישגיות והסיפוק הטבעי מן השלם - היא שתמתיק לנו את תורת החיים להופכה לשלנו.

מי יתן ונוכה לקבל את התורה באהבה, בשמחה, בשלמות, ובעיקר - בחיבור אמתי, קבוע וקיים.

שבת שלום ומבורך, חג מתן תורה שמח לנו ולכל בית ישראל.

מה בחומש:

בחודשיים הקרובים נזכה לעסוק בחומש הרביעי מבין חמשת חומשי התורה, אשר כשמו כן הוא 'חומש במדבר', בו אנו לומדים על 40 שנות המסע של בני ישראל במדבר, לאחר צאתם ממצרים וכהכנה לכניסתם לארץ ישראל. חומש זה נקרא גם בשם 'חומש הפקודים', על שם שני המפקדים (ספירת בני ישראל) המוזכרים בחומש זה, האחד בתחילתו, והשני בסופו בפרשת פנחס.

נושאי החומש:

חומש במדבר מחולק לשלושה נושאים מרכזיים:
א. קביעת סדרי ההנהגה במדבר: ספירת העם, צורת חנייתם במדבר סביב למשכן, סדרי הנסיעה, והטלת התפקידים על הכהנים והלוויים.

ב. קורות חייהם של ישראל במדבר: המסע הארוך במדבר, מארץ מצרים עד ערבות מואב. כמה מעשים בהם נכשלו כמו: המתאווים; המתאווים; צרעת-מרים; המרגלים; המעפילים; המקושש; קרח ועדתו; מי מריבה; מעשה-שיטים. לצד ניסים שנעשו במדבר, אם בהצלחתם מפני קלות בלעם, ואם בניסים שנעשו להם לקראת כניסתם לארץ. כן נלמד בחומש זה על מות מרים ואהרן.

ג. ההכנה לקראת הכניסה לארץ: ספירת נוספת של ישראל; מלחמת נקמה במדין; מלחמת סיחון ועוג; בקשת בני גד ובני ראובן לנחלה מעבר לירדן; סדר חלוקת הארץ בגורל ועל פי הנשיאים.

מצוות בחומש:

מתוך תרי"ג מצוות התורה, יש בכל חומש במדבר רק 52 מצוות, חלקם נהגו רק בזמן המקדש, וחלקם נוהגים גם בימינו, כגון: גזל הגר; פרשיות סוטה ונוזר; פסח שני; מנחת נסכים; קרבנות על עבודה זרה בשוגג; הפרשת חלה; מצות ציצית; פרה אדומה; קרבנות מוסף במועדים; דיני נדרים וערי מקלט.

נושאי הפרשיות:

פרשת במדבר:

ספירת ישראל | ספירת שבט לוי | דגלי המדבר | עבודת הלוויים | פדיון בכורים במדבר | כיסוי כלי הקודש בעת המסעות.

פרשת נשא:

עבודת בני גרשון ומררי | שילוח טמאים חוץ למחנה | חומש ואשם וגזל הגר | פרשת סוטה | פרשת נוזר | ברכת כהנים | מתנות לכהן | קרבנות הנשיאים | קול ה' באהל מועד.

פרשת בהעלותך:

הדלקת המנורה | טהרת ועבודת הלוויים | פסח שני | המסעות | החצוצרות | המתאוננים ועונשם | המתאווים | נבואת הוזהרים | צרעת מרים.

פרשת שלח:

המרגלים | תפילת משה לביטול הגזירה | העונש על חטא המרגלים | המעפילים ועונשם | מנחת נסכים | הפרשת חלה | קרבן כפרה על עבודה זרה בשוגג | המקושש | מצות ציצית.

פרשת קרח:

מחלוקת קרח ועדתו | מיתת מקריבי הקטורת | הבליעה באדמה | ציפוי המזבח | תלונות ישראל והמגיפה | עצירת המגיפה בקטורת | פריחת מטה אהרן | שמירת המקדש | מתנות כהונה | תרומות מעשר.

פרשת חוקת:

פרה אדומה | טהרה מטומאת מות | מיתת מרים | מי

מריבה | סירוב מלך אדום לתת מעבר בארצו | מיתת אהרן | מלחמת עמלק | נחשים השרפים | ניסי נחל ארנון | שירת הבאר | מלחמת סיחון ועוג.

פרשת בלק:

מואב ומדין קוראים לבלעם לקלל | פתיחת פי האתון | בקשת בלעם להקריב קרבנות | ברכות ותשבחות לישראל שיצאו מפי בלעם | נבואת אחרית הימים | גירוש בלעם לארצו | מעשה שיטים.

פרשת פנחס:

פנחס זוכה לכהונה כשכר על קנאותו | מצוות שנאת המדיינים | ספירת בני ישראל | סדר ירושת וחלוקת הארץ | בקשת בנות צלפחד | מינוי יהושע למנהיג ישראל | קרבן תמיד | קרבנות מוסף בשבתות ובמועדי השנה.

פרשת מטות:

דיני נדרים והתרתם | מלחמת מדין | חלוקת השלל בין הלוחמים ובין העם | דיני הגעלות וטבילת כלים | בקשת בני גד ובני ראובן לנחלה מעבר הירדן | התנאי עמהם לעבור חלוצים למלחמה.

פרשת מסעי:

רשימת המסעות במדבר | ציווי להוריש את הגוים ולאבד אלילים | גבולות ארץ ישראל | הנשיאים ממונים על חלוקת הארץ | ערים מיוחדות ללוויים | ערי מקלט לרוצח בשוגג | דין הרוצח במזיד | איסור נישואין בדור ההוא עם כן שבט אחר, משום הסבת נחלה.

אוצר כזה

אתה חייב לשמור!

אחרי שבועות עמל ויגיעה בספר 'ויקרא' בהם רכשנו אוצר ידיעות בלום ויקר מפז זה הזמן לחזור ולשנן את ספר ויקרא במלואו ולעמוד בכור המבחן על האוצר הבלום למען יעמוד בלבבנו ימים רבים

מגוון המבחנים ושעשועי התורה

על כל ספר ויקרא פתוחים עד ליום שני פר' בהעלותך

מתן שכרה בצדה

עשרות זוכים על פרסים ומלגות יקרי ערך

הדָּרוּ עִכְרָה וִיקְרָא!

אל תפספס את היסוד – הצטרף ללימוד יומי מתוק וקבוע בחומש ורש"י:

02.500.20.18
TSO25002018@GMAIL.COM

גיליון שבועי עשיר בתוכן | ניוזלטר יומי מרתק | מערכת מבחינים יומיים ושבועיים | מערכת שיעורים במגוון שפות וסגנונות | מדור 'תורתך טעשועי' | הגרלות ענק ומתן שכרה בצדה

בשיתוף:

שערי תורה

קבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

מה בפרשה:

פרשת במדבר עוסקת בתקופה שלאחר הקמת המשכן במדבר סיני, אז ציווה הקב"ה לספור ולמנות את בני ישראל ולחנות איש על דגלו סביב המשכן, על הלווים הוטלו תפקידים בהקמת ופירוק המשכן.

נושאי הפרשה:

ספירת ישראל • ספירת שבט לוי • דגלי המדבר • עבודת הלווים • פדיון בכורים במדבר • כיסוי כלי הקודש בעת המסעות

א. ספירה

המשא. בני גרשון – נשאו את היריעות והקלעים ומיתריהם. בני קהת – נשאו את כלי הקודש, הארון, השלחן, המנורה, המזבחות, ושאר הכלים. בני מררי – נשאו את קרשי ועמודי המשכן, הבריחים והאדנים.

ה. פדיון

22,000 בכורי ישראל במדבר נפדו על ידי הלויים, ועוד 273 בכורים נפדו על ידי נתינת חמשת שקלים לאהרן ולבניו. ההכרעה מי נותן כסף ומי נפדה על ידי לוי נקבעה באמצעות הגרלה. כמו כן, בכורי בהמות הלויים פדו את בכורי החמורים של ישראל.

ו. כיסוי

בעת המסעות היו הכהנים נכנסים תחילה למשכן לעטוף ולכסות את הכלים, ורק אחר כך באו בני קהת לשאת את הכלים, תוך זהירות שלא להתקרב לכלים קודם כיסוים.

מבט על פרשת נשא הבעל"ט:

מה בפרשה: פרשת נשא, הפרשה הארוכה ביותר בתורה, עוסקת בכמה נושאים שונים שאינם קשורים זה לזה. החל ממצוות שנהגו לפי שעה רק במשכן במדבר, או רק בזמן המקדש, ועד מצוות הנוהגות גם בימינו בכל יום ויום.

נושאי הפרשה: עבודת בני גרשון ומררי • שילוח טמאים חוץ למחנה • חומש ואשם וגזל הגר • פרשת סוטה • פרשת נזיר • ברכת כהנים • מתנות כהונה • קרבנות הנשיאים • קול ה' באהל מועד

חיים של תורה

מעלת חשיבות לימוד חומש ורש"י

התחזקות בכל מצב

"כל ימיו של אותו צדיק, כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מתולדות אהרן זי"ע, בעל 'דברי אמונה', היה נזהר מאוד ללמוד חומש ורש"י בכל שבוע. פעם אמר: 'מה שמחזק אותי בכל מעמד שאני נמצא, זה הכל בזכות לימוד חומש ורש"י'!"

(זכרון צדיק, עמוד ל"ז)

שבת של תורה

פנינים מאירים לשולחן השבת

אין לך אדם שאין לו שעה

בתחילת פרשתנו כותב רש"י: 'מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מגן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם'.

בדברי רש"י אלו יש לשאול שתי שאלות: א. לכאורה רש"י סותר עצמו, שפתח ואמר תחילה שמתוך חיבתן מונה אותם 'כל שעה', ומיד אחר כך מציין רש"י זמנים מיוחדים בהם מנה ה' את בני ישראל. ב. כידוע, לכל דבר שבמניין יש חשיבות מיוחדת, ואילו דבר שאינו חשוב אין סופרים ומונים אותו. ואם כן, איך נמנו כל ישראל יחד? האומנם כולם שוים וחשובים כאחד, הרי וודאי יש כאלו במדרגה גבוהה יותר ויש בעלי ערך נמוך יותר, וכיצד מנו את כולם יחד.

תשובה אחת ומאלפת לשתי השאלות ענה הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע, על פי מה ששנינו (אבות ד, ג) 'אל תהי בו לכל אדם שאין לך אדם שאין לו שעה'. לכל יהודי יש שעה בחייו שבו הוא חשוב לאין ערוך, ובשעה זו הוא היהודי החשוב ביותר. מטעם זה הקב"ה מונה את ישראל בכל שעה, ואין הכוונה שהוא מונה בכל שעה את כולם, אלא שבכל שעה הוא מונה את אותו יהודי שנמצא כעת בשעתו הטובה.

כך מיושבות להפליא שתי הקושיות. אכן הקב"ה מונה כל אדם רק בזמנים מיוחדים, דהיינו בשעות הטובות שלו, אך את זאת עושה הקב"ה בכל שעה, כלומר, שבכל שעה הוא מונה את אותם יהודים שנמצאים במיטבם, וממילא מתורצת גם הקושיא השנייה, כי אכן בשעה הטובה של כל יהודי, כל אחד חשוב במדרגה הגבוהה ביותר!

קביעות של השראת השכינה

שאלה נוספת שואלים המפרשים על דברי רש"י שכתב: 'כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן, באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם'. ותמוה: הרי השראת השכינה היתה באחד בניסן, ומדוע המתין חודש שלם עד ראש חודש אייר כדי למנות אותם?

בעל 'תרומת הדשן' מיישב באופן נפלא, על פי המבואר בגמרא (ב"ב ח, א) שכדי להיחשב מיושבי העיר צריך האדם לדור בה לפחות שלושים יום. על כן, אף שהשראת השכינה כבר החלה באחד בניסן, אולם עדיין לא היה זה דבר קבוע. רק כעבור שלושים יום, באחד באייר, יכול הדובר להיחשב כקביעות של השראת השכינה, ולכן רק כעת מנה אותם!

אוצר התורה

הלומים מתוך הפרשה

מִכֶּן עֲשִׂים שָׁנָה וְמַעֲלָה כָּל יָצֵא צֶבֶא בִּישְׂרָאֵל (א, ג)

מאז שנעשה אדם בן עשרים שנה, ונענש גם בבית-דין של מעלה, עליו להיחלץ חושים ביתר שאת ללחום נגד יצרו, להיות בכלל 'כל יוצא צבא' במלחמת היצר. (הגה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע)

וְנִסַּע אֶהֱל מוֹעֵד מִחֲנֵה הַלָּוִים בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה (ב, יז)

באהל מועד עמדו הלוחות עם עשרת הדברות, ומטעם זה היה אהל מועד באמצע ארבע המחנות, לרמז שכל השבטים שווים בקרבתם אל התורה, ואין אחד קרוב יותר מיהודי אחר. לכן גם עומדת בימת הקריאה באמצע בית הכנסת, ללמד שכולם שווים בקרבה לתורה.

(הגה"ק בעל חפץ חיים זי"ע)

וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ (ד, יט)

אמרו חז"ל (ע"ז ב, ב) 'אין זאת אלא תורה, שנאמר וזאת התורה אשר שם משה'. וזה הרמז כאן: וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם – אם יעסקו בתורה הנקראת זאת, אזי וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ! כדברי הגמרא (ר"ה א) 'עסקו בתורה – וחיו'. (הגה"ק רבי שלמה אמסלם זי"ע, ראב"ד מידלת במרוקו)

הבנת התורה מושגים | תיבות | דקדוק

לִב לְדַעַת הַכֹּהֵן וְהַבֵּנֶת מוֹשֶׁה בַּתּוֹרָה

דגלי מדבר

כאשר חנו ישראל במדבר סביב למשכן, התנוסס במקום החגיגה של כל שבט דגל עשוי בד משי (תרגום יונתן ב, ג) צבוע כדוגמת גוון האבן של שבט זה בחושן (רש"י ב, ב). בנוסף, היו מצוירות דמויות על ארבעת הדגלים המרכזיים, בדגל יהודה – דמות אריה, בדגל ראובן – דמות אדם, בדגל אפרים – שור, ובדגל דן – נשר (אבן עזרא). עוד מוזא במדרש, שהיו רשומות על הדגלים אותיות האבות והקדושים. בדגל יהודה – האותיות 'אִי"ו' (ראשי תיבות אברהם יצחק יעקב). בדגל ראובן – האותיות 'בצ"ע' (האותיות השניות של האבות). בדגל אפרים – 'דח"ק' (האותיות השלישיות של האבות). בדגל דן – 'מק"ב' (האותיות הרביעיות של האבות). בש"ך על התורה כתב, שבארבעת הדגלים היו כתובים ארבע אותיות שם הוי"ה, אות אחת לכל דגל.

וענינים לראות

מזלג

כל דרך בן שנתיים יודע שכשמוזכרים כלי הנקרא 'מִזְלָג', מתכוונים לכלי-אכילה בעל שלש או ארבע שיניים הננעץ בבשר או כל מאכל אחר.

אולם על הפסוק בפרשתנו (במדבר ד, יד) **אֶת הַמִּזְלָגָה**, מפרש רש"י: **"צנוריות של נחשת** שבהן מכין באברים שעל המזבח להפכן כדי שיתעכלו יפה ומהר". כך אנו מוצאים בפירוש רש"י בפרק אלו מציאות (ב"מ כד, א): 'וצנוריות - מזלגות קטנים שטוות בו זהב'. למדנו אם כן, שהמזלג הוא 'צינור מתכתי', בעל חוד אחד בראשו (ראה תמונת המחשה בחומש רש"י כפשוטו), והוא משמש להפיכת בשר צלוי על האש, או לצורך טוויית חוטי זהב [אמנם ראה בפירוש רש"י בספר שמואל (א' יג, כא) שכתב שהכלי הקרוי 'קלשון' הוא מזלג עשוי כמין עתר ולו שלש שינים, וכוונתו שסתם מזלג הוא בעל ראש אחד, וקלשון הוא סוג מזלג שונה בעל שלש ראשים].

ואזנינים לשמוע

על-יד

'את העלונים ניתן להשיג בדוכן הספרים של י. בלוי הנמצא **על יד** בית הכנסת – כל הקורא ידיעה זו מבין שכשואמרים 'על-יד' לא מתכוונים שהדוכן נמצא על היידים של בית הכנסת שכמובן אין לו ידיים, אלא הכוונה מלשון: אצל ה.../ סמוך ל.../ קרוב ל...

רש"י בפרשתנו (ב, יז), וכן בפרשת שמות (ב, ה) מבאר את משמעות הלשון, שאף שאין הכוונה ליד כפשוטו, אך מדובר בביטוי מושאל מלשון יד, שכשם שיד האדם סמוכה לו, כך כל דבר הסמוך לאדם נקרא על ידו.

אולם רש"י בפרשתנו מוסיף חידוש בדקדוק הלשון, שהביטוי 'על יד' אינו משמש רק מלשון מקום 'סמוך', אלא גם המקום עצמו בו נמצא האדם, ניתן לכנות בכינוי 'על יד', כמו שנאמר **כֹּה יִשְׁעוּ אִישׁ עַל יָדוֹ**, דהיינו איש על מקומו. זאת משום שמקום בו האדם נמצא הוא כמובן קרוב וסמוך אליו.

בדרך התורה

נישא השבוע:	 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשֶּׁה (במדבר ג, א) וְאֵינּוּ מִזִּכְרֵי אֶלְאָ בְּנֵי אֶהְרֹן, וְנִקְרְאוּ תּוֹלְדֹת מִשֶּׁה, לְפִי שְׁלֹמֹדֶן תּוֹרָה. מְלֻמֵּד שֶׁכָּל הַמְּלֻמֵּד אֶת בֶּן חֲבִירוֹ תּוֹרָה, מְעַלָּה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאִילוֹ יָלְדוֹ (רש"י)
-------------	---

שיעור או כסף?...

בכל שבוע בליל שישי, רגיל היה הגח"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר זי"ע, אב"ד נייטרא, למסור לפני בחורי ישיבתו שיעור בחומש עם פירוש רש"י. פעם אחת כששהה בווינה בירת אוסטריה, ביקר בבית אחד מעשירי העיר, וסח לו על כך שיישבתו בנייטרא שרויה במצב דחוק מאד. הציע לו האיש: 'אם כבודו יישאר לשבות אצלנו בשבת הקרובה, אתן סכום עצום לטובת הישיבה!'

סירב רבה של נייטרא להצעה זו בתוקף, באומרו שהוא מוכרח לשוב לביתו ולישבתו כדי שלא להחסיר את השיעור הקבוע בחומש רש"י בליל שישי.

השתומם האיש ושאל: 'זכי אין כדאי לבטל פעם אחת את השיעור בעבור סכום עצום כזה?!'. ענה לו הרב מנייטרא: 'פליאה לי על דבריך! הרי עבור מי ולשם מה אני זקוק לכסף? רק בשביל הלימוד עם הבחורים בישיבה! אם כן, כיצד אתה רוצה שאהפוך את היוצרות ואבטל את השיעור לתלמידים בשביל הכסף?!...'

למה אני צועק?

באחד הימים התחוללה סופת שלגים כבדה באמריקה והטמפרטורות עמדו על מינוס עשרים מעלות. הרחובות היו שוממים, וגם בישיבת 'תורה ודעת' נשארו כל הבחורים סגורים בפנימייה שהיתה במרחק מהישיבה. כעבור זמן מה הרהרו לעצמם שלשה בחורים: הרי ראש הישיבה, הגאון רבי שלמה היימן זי"ע, אמור למסור היום 'שיעור-כללי', הבה נלך לישיבה, אולי הוא עומד ומוסר את השיעור. כשהגיעו להיכל השיבה מצאו היכל ריק. הם היו התלמידים היחידים מכל מאות בחורי הישיבה.

כעבור כמה דקות נכנס ראש הישיבה, רבי שלמה היימן, אל היכל הישיבה, ניגש אל הסטנדר והחל למסור את שיעורו כאילו הוא עומד בפני מאות בחורים. פניו בוערים כלפידים,

חבמת התורה

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

רמז למתן תורה

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמֹת (במדבר א, יז)

רמז נפלא מאד כותב בספר 'כפתור ופרח': רק בשני מקומות יחידים בתורן יש פסוק אשר בסופי התיבות נרמזו המילים "מתן תורה". האחד, כאן בפרשת במדבר ויקח משה ואהרן את' האנשים' האלה' אשר' נקבו' בשמות'. והשני, בפרשת יתרו (שמות יט, יז) ויוצא משה את העם לקראת' האלוקים' מן' המחנה' וייתייצבו' בתחתית' ההר'. וראה זה פלא, שפרשת במדבר נקראת בערב חג מתן תורה, ופרשת יתרו בה כתובה פרשת מתן תורה עצמה!

השנים עיברות...

וַשִּׁנִּים יִסְעוּ (במדבר ב, טז)

בדרך מליצה דרשו צדיקים פסוק זה: אל תקרא וַשִּׁנִּים יסעו, אלא וַשִּׁנִּים יסעו, תן אל לבך ששנות האדם נוסעות וחולפות

דעת תורה

איצר שביעי ופולמוס אודות נישא בפרשה

הנשיאים במדבר – מבט מסקר על חייהם ופועלם

חלוקת הארץ

משימה גורלית נוספת אשר הוטלה על הנשיאים, הוא תפקיד חלוקת הארץ לכל שבט, כמבואר בפרשת מסעי (לד, יז): 'ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו לנחול את הארץ'. הנשיאים היו שלוחים מטעם כל אנשי השבט לקחת חלק בארץ ישראל, וכדברי רש"י: 'כל נשיא ונשיא אפוסרופוס לשבטו, ומחלק נחלת השבט למשפחות ולגברים, ובורר לכל אחד ואחד חלק הגון. ומה שהם עושין יהיה עשוי כאלו עשואם שלוחים'.

יועצים חכמים ונבונים

בתחילת פרשתנו כותב רש"י (פסוק טז): 'אלה קרואי העדה - הנקראים לכל דבר שבקדושה', ע"כ. רש"י אמנם לא מפרש לאיה צורך נקראו לכל דבר שבקדושה, אולם הרא"ם מרחיב ומסביר: 'קוראים העם את ראשיהם שיתנו עצה ויתקון לכל הצריכים להם, מפני שהם חכמים ונבונים, אנשי חכמה ותבונה, והוּו פירוש "הנקראים לכל דבר חשיבות שבעדה", שהם הראשים הגוורים על העדה להתנהג בעצתם'.

בפרשת בשלח (שמות טז, כב) אנו מוצאים שהנשיאים באו לומר למשה ביום שישי שהם לקטו לחם משנה, ומשה מסר להם את מצות השבת, שעליהם לאפות מיום שישי לשבת.

לצד תפקידם כיועצים, קיבלו הנשיאים תפקיד נוסף בפרשתנו, כאשר ציווה הקב"ה למשה לספור את כל ישראל, עמד כל נשיא אצל שבטו ומנה יחד עם משה את השבט. כך נאמר בפרשת נשא (ו, ב) 'הם העומדים על הפקודים', כלומר, שהם התייצבו בשעת ספירת ישראל.

שוטרים במצרים

ידיעה נוספת על קורות חייהם של הנשיאים כותב רש"י שם בפרשת נשא: 'שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם, שנאמר (שמות ה, יד) ויכו שוטרי בני ישראל וגו'. הם העומדים על הפקודים - שעמדו עם משה ואהרן כשמנו את ישראל',

ע"כ. למדנו אם כן, ששנים עשר הנשיאים המוזכרים בפרשתנו מספרו את ישראל, הם היו השוטרים המוכים במצרים [אולם בפרשת בהעלותך (במדבר יא, טז, וברש"י) אנו מוצאים שהשוטרים המוכים הם היו השבעים זקנים, ואין זו סתירה, כי הם היו גם הנשיאים וגם הזקנים].

התועודות

לאור המובא שהנשיאים היו מייעצים עצה נבונה בכל דבר שבקדושה, מובן הכתוב בפרשת בהעלותך (י, ד) 'ואם באחת יתקעו ונועזו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל', ויש להבין, לאיזו מטרה היו צריכים הנשיאים להתוועד יחדיו? אלא שהיו באים לטכס עצה לצרכי ישראל.

מושבי מים

עוד ענין שהנשיאים פעלו עבור בני ישראל, אנו מגלים ברש"י בפרשת חוקת על הכתוב (כא, כ) 'באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם במחוקק במשענותם', וז"ל: 'כל נשיא ונשיא, כשהיו חונים, נוטל מקלו ומושך אצל דגלו ומחנהו, ומי הבאר נמשכין דרך אותו סימן ובאין לפני חניית כל שבט ושבט'.

תורה והלכה

אמירת קדיש אחר פטירת רבו

בפרשת השבוע נאמר (במדבר ג, א) **וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשֶּׁה וגו'**, ורש"י כותב: 'זאינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה, לפי שלמדנו תורה. מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו'. להלן נראה שלדברים אלו, יש גם השלכות הלכתיות למעשה.

תלמיד כבן

הרמ"א כותב בשלחן ערוך (יו"ד סי' שע"ו, הרמ"א כותב לומר קדיש על האם, אף על פי שהאב חי עדיין, אינו בידו למחות לבנו שלא יאמר קדיש על אמו'. מוסיף וכותב שם בעל 'בית לחם יהודה' (הנדפס בשלחן ערוך) בשם המגן-אברהם, שתלמיד יכול לומר קדיש על רבו מובהק, כי התלמיד נחשב כבן.

כמה גדולים

כך מביא בשו"ת לבושי מרדכי (יו"ד, תניינא, סי' קלב) שהגאון בעל 'לקוטי חבר בן חיים' נהג לומר קדיש למען רבו המובהק מרן החתם סופר, דהוה כבן על אביו. ובקהה המטה על מטה-אפרים (דיני קדיש, שער ד, סק"א) מביא שכך נהגו עוד כמה גדולים.

פשרה עם האבלים

ברם, כותב החיי אדם (תוספות חיים, כלל ל"ב, דיני קדיש, קונטרס אחרון סק"ב) שפשוט שאין לתלמיד וכות לומר קדיש על רבו במקום שאר אבלים, כאשר נהוג שרק אדם אחד אומר קדיש. ואם רבו מת בלי בנים שיאמרו קדיש, אזי יעשה התלמיד פשרה עם שאר האבלים, כי גם הוא נחשב בן אצל רבו, כי כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו.

הלכה למעשה	תלמיד יוכל לומר קדיש אחר פטירת רבו מובהק, אבל לא במקום שאר אבלים האומרים קדיש על אבותיהם. ואם רבו מת בלי בנים, יעשה התלמיד פשרה עם שאר האבלים כי גם הוא נחשב בן כלפי רבו שלמדו תורה.
-------------------	---

התורה וההפטרה ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

החוט המקשר: מספר בני ישראל

פרשת במדבר פותחת במניין בני ישראל במדבר לבית אבותם, וכאן עובר החוט המקשר בין פרשתנו לבין ההפטרה שמפטירים השבוע בספר הושע (פרק ב' מפסוק א' עד אחרי פסוק כ"ב) הפותחת בפסוק 'זהיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר'.

הפטרה זו באופן כללי עוסקת בתוכחה קשה

עומקה של תורה שמק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

מה בא רש"י להוסיף?

על הכתוב בפרשת השבוע (במדבר א, יז) **וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמֹת**, כותב רש"י: 'האנשים האלה - את שנים עשר נשיאים הללו. אשר נקבו - לו כאן בשמות'.

אינו נכנס באוזני

כל מפרשי רש"י תמהים ומשתוממים: מה בא רש"י לחדש כאן, ומה הוסיף יותר מהמפורש בפסוק, וכבר כתב בעל 'ספר הזכרון' על רש"י: 'לא ידעתי טעם למה שפירש כאן הרב ז"ל, וכל מה ששמעתי או ראיתי כתוב בו אינו נכנס באוזני וכו', ולא דבר ריק הוא, ואם ריק הוא – ממני'.

הנה כי כן, נציג כאן שני פירושים מתוך רבים שכתבו המפרשים:
הרא"ם מבאר, שלכאורה היה הכתוב צריך לומר בקיצור 'ויקח אותם משה ואהרן', או 'ויקח משה ואהרן את האנשים האלה' משמע סתם אנשים, ולא נלקחו בגלל היותם נשיאים, וזאת בא רש"י לשלול, שבוודאי מפני נשיאותם לקח אותם משה, כי אם לא כן, מה השתנו הם משאר האנשים. לכך פירש רש"י: 'שנים עשר נשיאים הללו', פירוש, מפני נשיאותם לקח אותם.

לא אנשים אחרים

הרא"ם מבאר, שלכאורה היה הכתוב צריך לומר בקיצור 'ויקח אותם משה ואהרן', או

^[1] לתגובות והוספות, הערות והארות שלחו לנו gts025002018@gmail
com

לקראת חג מתן תורתנו, יצאנו ללקוט שושנים בערוגות הבושם של קהילות הקודש מקדמת דנא, ולהתחקות אחר מנהגי ישראל קדושים בכל תפוצותיהם לאורך הדורות, ביום חג מתן תורתנו

לפניכם, צרור מנהגים מופלאים אשר יסודם בהררי קודש מכבשונם של גדולי ומצוקי ארץ ואשר מביעים את הקשר העמוק והחיבה העצומה שחשים בני ישראל בכל עת מצוא אל התורה הקדושה - מושושי חיהים והמיית לבבם, בעודם מעטרים את יום מתן תורה בשלל הנהגות קודש מופלאים המבטאים את האהבה העזה של ישראל קדושים לתורתנו הקדושה / הרב בנימין המאירי

מוזל טוב!

בחג השבועות, זמן מתן תורתנו, נהגו בדורות הקודמים כמה מנהגים כדוגמת שמחת נישואין, משום שבקבלת התורה, כידוע, היה בחינת נישואין בין כנסת ישראל להקב"ה. על כך סח האדמו"ר הרי"ף מליובאוויטש זי"ע (ספר השיחות ת"ש עמוד 121) שהחסידים הוותיקים נהגו בחג השבועות לברך זה את זה בברכת "מוזל טוב!". בראשונה היו נוהגים לברך 'מוזל טוב' באמצע קריאת התורה, אבל כאשר עוררו להם שיש בכך משום חשש הפסק, נהגו לברך אחרי קריאת התורה ברכת 'מוזל טוב'.

התות מים זה על זה

מנהג ייחודי עד מאד נהגו בהרבה מקהילות עדות המזרח, במיוחד בקהילות לוב, טריפולי, אלג'יריה, תוניס, מרוקו, כורדיסטן, ועוד. וכן נוהגים גם בימינו בכמה מקומות בקהילות ספרד, והוא המנהג הפלאי של "התות המים בחג השבועות", דהיינו שבחג השבועות מתוים איש על רעהו מים עד שכולם נרטבים מהמים, וזאת זכר לקבלת התורה הנמשלת למים כידוע שאין מים אלא תורה. יש מקומות שהילדים מפריזים ועולים על הגגות ומשם שופכים דליים מלאים מים על כל העוברים ושבים! [פרטי המנהג הובא בהרחבה ב'ספר עצרות', שהביא לכך מקורות קדומים].

יש מהם שאף היתה קבלה בידם שכל יהודי שנשפכו עליו מים בחג השבועות לא תאונה אליו רעה ושום נגע ומחלה עד לשנה הבאה בחג השבועות! ובקרב יהודי טריפולי היה נהוג שבליל השבועות הניחו חביות מלאות מים על הגגות תחת כיפת השמים, ובבוקר היו באים כל האנשים שיש להם חולי בעיניים, ושפשפו את עיניהם במים אלו, שאמרו שיש ב"מים של חג השבועות" סגולה גדולה לרפואת העיניים.

אמנם יש לציין, שבדורות מאוחרים יותר היו מחכמי הדור שקראו לבטל המנהג של התות מים (הובא בספר נחלת אבות מנהגי לוב, ובספר נתיבות המערב מרוקו) וכפי הנראה משום שאנשים הפריזו על המידה לעשות מנהג זה בדרך של הוללות יתירה.

זילוף "מי שושנים"

היו מקומות בקהילות הספרדים שלא התיוו סתם מים, אלא נהגו מנהג נחמד לזלף "מי שושנים", דהיינו

שלפני השבועות היו שורים שושנים בתוך קערות מים, עד שהמים היו מקבלים ריח נפלא של שושנים, ובחג השבועות היו מוזלפים על כל המתפללים מי השושנים (וכן נוהגים בימינו בכמה מקהילות ספרד), וזאת זכר למה שמובא (שבת פח ב) שבשעה שבני ישראל קיבלו את התורה ושמעו מפי הגבורה את הדיבור הראשון אנכי ה' יצאה נשמתו, והוריד הקב"ה טל שעתיד להחיות בו המתים והחיה אותם, וזכר לאותו טל שירד בזמן קבלת התורה מזלפים בחג השבועות מי שושנים (הובא בזיו המנהגים, ואוצר המנהגים).

לוייה לנייה

נהוג היה בקרב הקהילה היהודית במרוקו, שביום אסרו-חג השבועות היו אוספים כל הדברים הטעונים גזירה, גליונות מספרי דפוס וכדו', והניחו אותם בשקים וכדי חרס, והוליכו אותם בלוייה רבתית לקבורה בבית החיים בפרסום ובעם רב, באמירת פיוטים ושירים בתופים ובמחולות (הובא בספר נהגו העם, ובספר נתיבות המערב).

ניירות על החלצות בצורה של חיות ובהמות

בכמה קהילות קדומות היה נהוג, [וכן נשמר מנהג זה בימינו בחצר הקודש צאנז], שלקראת חג השבועות מכינים ניירות חתוכים בצורה של סוסים או שאר חיות או צורות בתים, או צורות של שושנים, והדביקו אותם על החלונות לכבוד חג השבועות, וניירות אלו מכונים בשם "רייעלעך". מנהג זה ה' נהוג בעיר צאנז ובערי הגלילות סביבותי, וגם בכמה ערים מאזור בוקאווינא.

הרה"ק בעל 'שפע חיים' מצאנו זי"ע אמר הרבה טעמים ורמזים במנהג זה. וכן בספר אוהב שלום הביא מפי כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל "שעל החלונות של ביהכנ"ס היו מציירים תמונות אנשים רוכבי סוסים לרמוז על רכב אלקים רבתיים (תהלים ס"ח) המדבר מענין קבלת התורה", עכ"ל. וראה גם בדברות קדשו של הרה"ק ר' מרדכי יוסף מאיזביצא זי"ע בסוף ספרו מי השילוח שנתן טעם למה שמדברים ניירות עם פרחים על האילנות בחג השבועות, (הרה"ק מאיזביצא ה' מוצאו מעיר טאמאשאוו. בספר וזכרון של העיר מביאים שמנהג הרייעלעך ה' נהוג בעירם).

להשאיר הפרחים עד פרשת ואחחנו

מנהג מקודש נהג הרה"ק הרבי ר' מרדכי מנדרבונא זי"ע,

המשך בעמוד יא'

ויחחנו במדבר סיני

בעיניו: להשקיע בבסיס המרכזי ביותר של החיים, התורה שבכתב עם פירוש רש"י.

השאלה הנשאלת היא מי או מה מעכב על ידנו. אם כולנו רוצים, ואין מי מאתנו שמפפק בעוצמת החשיבות של הלימוד הזה, והכל מודים כי רבה וגדולה היא התועלת שנפיק מכך בכל המובנים, וחומש עם רש"י יש לכל אחד בבית, והלא לא מדובר בלימוד מפרך שתופס שעה ארוכה מדי, איפה אפוא הבעיה?

הבה ננסה ברשותך לנתח את העניין, לאתר את המעכבים, לנסות להבין האם וכיצד אפשר יהיה לפתור אותם, וסופסוף לקפוץ אל המים, ואין מים אלא תורה.

ובכן, ייתכן מאוד שמה שמרתיע אותך מלהצטרף אל הלימוד, זו המחויבות היומיומית. התחייבות יומיומית, גם אם היא קצרה בזמן ולא דורשת משאבים, זהו כמובן אינו דבר של מה בכך. אנשים מתרצים בקלות רבה יותר להיתרם למשימה גדולה וחד פעמית מאשר משימה קטנה אך עקבית יום אחר יום.

התשובה לכך היא, שמדובר בעניין של הרגל. ברגע שאתה מקבל על עצמך את העול הזה, שובע שבועיים, חודש וחודשיים, וזה הופך לחלק מסדר היום מבלי להרגיש בקושי. כוחו של היצר הוא לצייר את המחויבות המתמשכת הזאת כמשימה קשה מדי לביצוע, כשהאמת האמתית היא שזה לא פחות אבל לא יותר מאשר החלטה אחת נחושה: אני מתחיל. כאן. עכשיו.

אפשרות נוספת היא, שמה שעוצר בעדך מלהיכנס אל הלימוד הזה, זו העובדה שאתה לא לגמרי משוכנע שאתה באמת צריך את זה. אתה לא לחלוטין מבין למה בעצם שווה לך להקדיש את הזמן הזה ללימוד החומש אותו כבר למדת היטב בשנות החיידר הזכורים לטובה. הרי הזמן שלך בהחלט יקר, ואינך מבטל אותו על דברים שהתועלת בהם לא ברורה מספיק.

אתה סבור, כי אם כבר לפנות רבע או חצי שעה מדי יום, אולי אתה יכול לחשוב על דברים נחוצים ויעילים יותר לעשות בהם מאשר ללמוד חומש עם רש"י, אותו אתה הרי כבר מכיר ויודע מאז ימי הילדות. אתה אומר לעצמך, הרעיון אולי מבורך וטוב לאנשים שפחות נמצאים בבית המדרש ממני, אני הרי יושב ולומד סוגיות גדולות לעומקן ולרוחבן, האם לימוד חומש-רש"י זה באמת מה שנחוץ לשלמות שלי?

והתשובה לטענה זו היא, שהאשליה הזאת, שהתורה שבכתב כבר ידיעה לנו כל הצורך, היא מנת חלקו של כל מי שטרם התחיל להקדיש לזה זמן ומחשבה ורצון בלבד. והאשליה הזאת בהכרח מתנפצת ברגע בו תגלה לחרדתך - במחילה מכבודך - שאתה ממש עם הארץ מדאורייתא. אפילו בסיפורי האבות, סיפור שיעבוד וציאת מצרים, או מסעות בני ישראל במדבר, שנדרמה לך שאתה יודע מה היה שם ואיך, ובלימוד פשוט של פסוקי הפרשיות עם פירוש רש"י בהבנה - תגלה ברוב המקרים שפשוט לא הבנת ולא ידעת ופרטים עיקריים פשוט חסרים לך. זאת מעבר לידיעות הרבות בכל רחבי סוגיות הש"ס שטמונים ושוזרים מטמוניות ומרגליות בפירוש רש"י בכל פרשה.

ערב חג מתן תורתנו - עם תחילת לימוד ספר במדבר, הרב י. הרץ פותח את קולמוס הנפש, ומשגר איגרת מלב אל לב, אליך המהסס אם לקפוץ אל המים, ולהתחיל את המהפך המטלטל והמרגש ביותר בחיך | סע מרפיון ידיים...

הנה כי כן, קשה לחשוב על לימוד חשוב והכרחי ויסודי יותר מאשר לימוד זה.

ייתכן שאתה סבור שלימוד חומש ורש"י - אינו לרמה שלך. יכול גם להיות שאתה חושב שקריאת שנים מקרא ואחד תרגום והצעות חפזות בפירוש רש"י מידי פעם באמצע קריאת התורה -מספיקות בשבילך כדי לכסות את בקיאותך בתורה שבכתב, אפשר ואתה פשוט ריאלי, אתה מכיר את עצמך היטב ויודע שאינך מסוגל להחזיק בהחלטה שכזאת לזמן רב מדי, ולכן אתה מתייאש מראש.

הפתרון האחד שיענה על כל הקשיים שפורטו, העומדים בדרךך ומפריעים לך להחליט לקבל על עצמך את עול התורה הזה הוא: לעשות את הצעד הראשון. לקפוץ לתוך המים.

אנחנו כאן בשביל להציע לך, בפשטות, לנצל את ההזדמנות הזאת שאנו נמצאים בפניה, לקראת חג מתן תורתנו ובפתח ספר במדבר, ולהצטרף אל מעגל החיים של ריבבות אלפי המחוברים אל פרשת השבוע, בלימוד חומש ורש"י מדי יום ביומו, בהבנה, בחזרה, ולהיכחן על כך באופן יומיומי ושבועי ותקופתי ושנתי, ובכך לקנות קניין נצח של ידיעת התורה על כל חלקיה, ברמה הבסיסית ביותר.

קשה לחשוב על מעמד 'קבלת התורה' אישי גורלי יותר. ומכאן ואילך, אי"ה, יערב לכם.

וכל זה נמצא במרחק החלטה אחת, מיידית, נחושה ואיתנה: לצאת לדרך.

פנתם ידוע ונכון טוען, שכל מסע ארוך מתחיל בצעד ראשון.

הצעד הראשון הוא זה שעושה את כל ההבדל. הצעד השני והשלישי והמאה והאלף והמיליון - כולם תוצאה של הצעד הראשון.

ובכן, זה בדיק המניע האחרון והנורא ביותר של היצר, בכוחו הוא מנסה לשכנע אותך ממש עכשיו לעזוב את זה: הדחייתו.

תראה, הוא אומר בערמומיותו, כל זה וודאי נכון, אבל צריך הרי להתכונן... מי מתחיל ללמוד את התורה מ'במדבר'? אי אפשר ככה ליפול אל התורה... זה לא עובד ככה, מעכשיו לעכשיו... אולי מאחר, אולי מבראשית, הכי טוב לחכות לשנה הבאה, להתחיל בצורה מסודרת... וגם אם זה לא יסתייע, אולי באמת עדיף להשאיר את זה לשנים פנויות יותר, אולי לפנסייה...

כל אלו, אחי אהובי, הם כמובן עצות היצר. כדי לקבל את התורה האי שתא, בתשפ"ה, עלינו להכניע את הקול המהסס והמתלבט והטוען והנטען, ופשוט מאוד להתחיל עכשיו. לא מאחר בבוקר, לא אחרי ארוחת הערב, וגם לא בעוד חמש דקות. עכשיו. אתה פותח את החומש הקרוב אליך, ומתחיל: "וידבר ה' אל משה במדבר סיני..."

ואי"ה, ניפגש כאן בעוד שנה, בערב חג השבועות התשפ"ו, כשתהיה במקום אחר לגמרי, משהו בתוכך יחיה יותר, יהיה שלם יותר, ויחד נהיה מוכנים ומזומנים לצאת למדבר שוב, לקצור את פירות עמלנו ולוודע מחדש את נטיעות החיים שבתוכנו.

והאל לא ה' אלא ה' ככך, אלן

בְּכַל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּתְּדִישִׁים

שנתיים ימים חלפו מאז הוקם מפעלינו הקדוש 'תורה שבכתב' - לעידוד לימוד וידיעת התורה הקדושה עם פירוש רש"י - ומיני אז חולל מהפכה עצומה בכל שדרות הציבור בכל הנוגע ללימוד חומש ורש"י באופן רציני ומקיף ברוב סיד"ש.

מדי יום ביומו, זוכים אנו ב"ה למשוב אדיר הזורם בעוצמה הולכת וגדלה, ואם נבקש לתמצת במשפט אחד את הרעיון שחוזר על עצמו באינספור מכתבים ותודות בכתב ובעל פה אודות המהפך שלימוד זה מחולל בחיי הלומז, הרי שללא ספק מדובר ב'לימוד והמבחן היומי'.

רבים כל כך מתנבאים בסגנון זהה, על התמורות המבורכות וההשלכות מרחיקות הלכת שהלימוד היומי הזה משפיע על כל הקומה הרוחנית שלהם, על המחייב היומי, סדר היום, הקביעות היומית, ועוד.

”מי שלומד בכל יום פרשה חומש ורש"י, מובטח שינצל באותו יום מעבירה חמורה לעשות”

(מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע מבעלזא זיע"א)

”יש בידינו קבלה מהמגיד, שקיבל מאליהו הנביא זכור לטוב, שאפילו עם הארץ הקורא בכל יום פרשת אותו השבוע, יזכה להגות בה בגן עדן”

(רבי ליבער הגדול מבארדיטשוב זיע"א)

”ומן הנסיון דטוב לקרוא כל יום מימות השבוע פרשה אחת עם תרגום ופירש"י אם אפשר וכן נהגו הרבה גדולים, ולסיים הפרשה בערש"ק או לכה"פ לפני סעודת הבוקר”

(מרן הגאון בעל שבט הלוי זצוק"ל)

”בכל יום אחר תפלת שחרית בעודך לבוש בטלית ותפלין תלמוד פרשה אחת בתורה בסדר השבוע, למען תשלים הסדר של שבוע ביום השבת... אח"כ תלך לביתך ואכול לחמך בשמחה”

(חוט המשולש, מתוך הנהגות שכתב הגה"ק רבי שלמה איגר זי"ע לאחד מבניו)

רבבות יהודים, מסלתיה ושמנה של אחינו בית ישראל, יושבי אוהל, תלמידי חכמים מופלגים ובעלי בתים חשובים, בחורים וגם נערים, ילדי תשב"ר לצד זקנים שקנו חכמה, כאלו שזה להם זמן מה בכרם בית ד' לצד כאלו שטמונים באוהל נועם זו התורה. כולם כאחד מעידים על אותה הנקודה.

כמובן שלימוד התורה היה תמיד חלק ניכר מסדר יומם של המעידים גם לפני כן, אבל למפרע מתברר לכל אלו שקפצו למים והתחילו להקדיש זמן קבוע ללימוד פרשת השבוע, חומש ורש"י, בהבנה - שכל החיים השתנו, כל ידיעת התורה שלהם קיבלה מימד אחר, באופן שלא יכלו לדמיין ולתאר לעצמם. החיבור הזה אל עצם החיים משפיע על כל שטחי ורבדי החיים. העדויות על כך לא מפסיקות לזרום אל תיבת המערכת.

התורה הקדושה, אותה הכירו מהחידר,

”קיבל על עצמו בזה הלשון: **”מדי יום ביומו** שנים מקרא ואחד תרגום ופירוש רש"י ז"ל”. וכן נמצא כתוב בין הקבלות דשנת תשל"ה: ”שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י ז"ל פרשה בכל יום”

(לקט רשימות ממרן המשגיח דליקווד רנ"מ ואכטפויגל זצ"ל)

”שמעו יהודים! פרשה חומש עם רש"י כל יום, מאירה את אור הנשמה, וגילוי אור הנשמה הוא הארת גילוי משיח”

(ספר השיחות, מוהרי"צ מליובאוויטש זיע"א)

”ומן הנסיון דטוב לקרוא כל יום מימות השבוע פרשה אחת עם תרגום ופירש"י אם אפשר וכן נהגו הרבה גדולים, ולסיים הפרשה בערש"ק או לכה"פ לפני סעודת הבוקר”

(מרן הגאון בעל שבט הלוי זצוק"ל)

”אמר לי ת"ח אחד שליט"א ממשפחתו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל שמרן זיע"א אמר, שיש ללמוד כל יום חומש עם פירוש רש"י, שזה מסוגל לאמונה”

(ארחות רבנו – קהילות יעקב)

המסעות שלי במדבר

וכאן הבן שואל, מה כל כך משמח ומרנין בפסוק כזה, העוסק בכישלונות של ישראל במדבר, ומה לו לחזן לסלסל בקול נעים בפסוק בלתי נעים שכזה? נעים שכזה? הרב נ אפל

המשך מעמוד ח' - מנהג ישראל תורה:

שהעשבים וענפי איִלָּנות אשר תֵּלוּ בחֲלוֹנוֹת וכותֵּלי הבית בחג השבועות, נשארו תֵּלוּיִים ועומדים עד אחר שבת קודש פרשת ואתחנן בו קוראים בתורה את עשרת הדברות, והעידו אנשים נאמנים (מובא בספר עבודת עבודה, להרה"ק מטאהש זי"ע, שיחות קודש ח"ב עמוד ש"א), שראו בעיניהם כי הענפים והעשבים הֵלְלוּ לא התייבשו ולא נכמשו כִּלָּף אֵלָּא עמדו ביופיים ובתוארם כביום שנתֵּלְשו מן האֵיֶלֶן, שזהו ממש דבר לִמְעַלָּה מן הטבע בפרט בימות הקיץ, והענין בזה היה כי הוא הקדוש המשיך האור של מתן תורה המתגֵּלָּה בחג השבועות גם לַיָּמִי בין המצרים עד אחר שבת פרשת

התקושטות או הכנה לַמְלוּכָה?

”אַרְבַּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר” – מסלסל שליח הציבור בקולו בנוסח השבתי, ”וְאָמַר עַם תַּעֲי לִבָּב הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכַי” – קולו של החזן ממשיך לקראת סיום הפרק הראשון בתפילת קבלת שבת, והוא מסיים באקורד סיום – ”אֲשֶׁר נִשְׁפָּעַתִּי בְּאַפִּי אִם יִבְאֹוּ אֶל מְנוּחָתִי”.

המנגינה אכן נעימה וערבה לאוזן, הציבור אף מזומם לפעמים יחד עם החזן, אבל אבל אם נבדוק כמה מאיתנו אכן מבינים היטב את פירוש המילים שאנו אומרים כל שבוע בהתלהבות ובנעימה, נגלה כי לא רבים הם.

ואם נעמיק לגלות את פירושם הפשוט של המילים הללו, נגלה שהמפרשים מסבירים כי הקב"ה אומר: ארבעים שנה כביכול התקוטטתי ורבתי עם דור המדבר להמיתם שם, ואמרתִי שהם עם תועי לב אשר סרים מהדרך הישרה, והם לא ידעו ולא הלכו בדרכי, ולכן נשבעתי בכעסי שלא יבואו אל מקום מנוחתי בארץ ישראל.

וכאן הבן שואל, מה כל כך משמח ומרנין בפסוק כזה, העוסק בכישלונות של ישראל במדבר, ומה לו לחזן לסלסל בקול נעים בפסוק בלתי נעים שכזה?!

מאידך, מעניין לגלות, שהגמרא במסכת סנהדרין (דף צט, א) משתמש, בפסוק זה בהקשר אחר לחלוטין. שם מובאת דעת רבי אליעזר, ימות המשיח יהיו ארבעים שנה שנאמר 'ארבעים שנה אקוט בדור', ורש"י מסביר: 'אקוט בדור - אקח ישראל ואמלוך עליהם'.

פלא והפלא! חז"ל לקחו פסוק העוסק בארבעים שנות המסע של ישראל במדבר, שכביכול היו במריבה ובהתקוטטות עם הקב"ה, והפכו פסוק זה כמקור לארבעים שנות ימות המשיח?

הלא מדובר בדבר והיפוכו, ואיך משתלבים איפה שני ההפכים הללו זה בזה?

מ"ב מסעות – אצל כל יהודי

בימים אלו עומדים אנו להתחיל ללמוד את ספר במדבר. בעשרת הפרשיות שלפנינו נצעד יד ביד עם אבותינו, דור המדבר, דור דעה אשר לא היה ולא יהיה כמותם כדברי הוזהר הקדוש, ונעקוב בנשימה עצורה אחרי המסע הארוך והמטלטל שהם עברו במשך ארבעים שנה במדבר, שם נצרפו בכבשן הנסיונות לקראת הכניסה לארץ הקודש המובטחת להם, שם חוו הם מאורעות מסעירות, אשר בחלקם הגדול – נלמדים בפשטות כחטאים וכישלונות של הדור ההוא, מה שנשמע לנו כסוג של כתם בל ימחה המעכיר את קורות חייהם ודברי ימיהם של אנשי דור המדבר.

אי שם בסתר הלב, אנו גם עלולים להרהר בביקורת על מעשיהם, ולא תמיד להבין מה הביאם לידי כך. איך יכולים יהודים להתנהג כך כלפי הבוכ"ע? איך מידרדרים בני אנוש מקבלת התורה לחטאים חמורים כל כך?

אולם גדולי וצדיקי הדורות מגלים לנו, שכאשר למדים אנו את סדר המסעות של ישראל במדבר, אנו לא לומדים רק את סיפור העבר, אלא באמת אנו לומדים את המסע הפרטי שלנו.

כך אמר הרה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע, כמובא בספר 'ליקוטי הרי"ם': ”כל איש ישראל עובר כל עניני מסעות אלו נסיונות, כגון קברות התאווה שמתעורר בו רוח חמדה, ומהם מסעות שזכו לקדושה יתירה, כן אין לך אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד, מ"ג) כל איש ישראל עובר המסעות, יש שנטבע

ח"ו בקברות התאווה, והעובר בטוב נסיון זה נודמן לו נסיון המסע שאחרי כן".

כלומר: חומש במדבר ניתן לנו לא רק לספר את קורות חיי אבותינו. התורה הקדושה אינו ספר היסטוריה חלילה וחס. התורה היא כידוע מלשון 'הוראה', היא משמשת עבורנו כמורה דרך במשעולי החיים. לא רק תרי"ג מצוות התורה הם תמוריי הדרכה בדרכים, אלא גם כל הסיפורים שבתורה, הם למעשה הסיפור האישי שלי ושלך ושל כל אחד מאתנו.

כך גילה מרן הבעל שם טוב זי"ע (בעל שם טוב פרשת מסעי) ”כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם מיום הוולדו עד שובו אל עולמו”,

וכה כותב בלשון קדשו גם בספה"ק שפת אמת (פרשת מסעי, שנת תרמ"ו): ”ונכתבו כל המסעות להודיע לעם ה', כי כל עובד ה' לא יפול לבו עליו מכל הנפילות שיש לו, כי כך הוא המדה להיות עולה ויורד, ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה התחיל מלחמה אחרת, וכן לעולם ויסעו ויחנו, ויסעו ויחנו, כמו שכתוב (תהלים פד, ח) ילכו מחיל אל חיל שאין להם מנוחה לעובדי ה' שעל זה נבראו ללחום מלחמות ה', ובודאי מלחמות שהיו לכלל ישראל היו דברים הנוגעים לכל הבריאה, ומעין זה נמצא בכל פרט לפי מה שהוא”.

להיות עולה ויורד

כאשר נזכה בעזרת ה' בחודשיים הקרובים ללמוד את חומש במדבר, דבר יום ביומו עם פירוש רש"י, נשתדל למצוא את עצמנו בתוך הפרשיות הללו. בכישלונות שנכשלו במדבר – נראה את עצמנו ואת הכשלונות שלנו, ולא פחות מכך, ובעיקר, בעלייה שעלו ישראל לאחר הנפילה – גם נמצא את עצמנו.

נשאב איפוא עידוד וחיוזוק מחומש במדבר כדברי השפת אמת ”כי כל עובד ה' לא יפול לבו עליו מכל הנפילות שיש לו, כי כך הוא המדה להיות עולה ויורד”.

כמו שהמסעות שהם עברו בימים ההם במדבר היו הכנה לראת הכניסה לארץ, כך נבין אפוא, שכל המסעות שאנו עוברים בחיינו, כל הטלטלות, המורדות והעליות, ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, הם הם - הכנה לקראת ימות המשיח.

”אַרְבַּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר” – עוסק אמנם בפשטות בארבעים שנות המדבר, אבל כדברי הגמרא רמוז כאן גם ארבעים שנות ימות המשיח. כי המסעות הללו במדבר, חיים וקיימים גם בימינו אצל כל אחד מאתנו, ורק כך נזכה ונחיה ונראה לשני ימות המשיח.

זהו איפה פשר התלהבותנו עם אמרית פסוק זה מדי שבת, שכן לא על העבר מספרים אנו, לא רק בדור המדבר עוסקים אנחנו, כי אם במסע שלנו, בירידות ובנפילות, בטלטלות ובקשיים שמובילים אותנו בתוככי ארבעים שנות ימות המשיח, אל יום שכולו טוב, אל יום בו יתקע שופר גדול ונזכה כולנו לקבל את פני משיח צדקנו, במהרה בימינו.

הרמב"ן בתחילת פרשת במדבר מגדיר את ספר במדבר כ'ספר המעבר'. מקבלת תורה מסיני – ועד לכניסה לארץ. זהו גם ספר המעבר של כל אחד מאיתנו, משנות הגלות עד ביאת המשיח בקרוב.

בשמחה ובהתלהבות, בהתחזקות ובעידוד, נקבל כולנו את התורה כפשוטו, נפתח את חומש במדבר, ונתחיל שוב את הלימוד היומי הקבוע עם פירוש רש"י, והפעם – כסיפור החיים שלנו באופן אישי.

בהצלחה לכולנו במסע האישי!

אמירת 'נעשה ונשמע', מה תפוח זה פריו קודם לַעֲלֹי, אף ישראל הקדימו נעשה לַנִּשְׁמַע, וכתבו שם התוספות שאין הכוונה לתפוח כפשוטו אֵלָּא לַאֲתֵרוֹג הדר באֵילָנו שנה לִשְׁנָה, ונמצא שאתרוג מרמז עַל אמירת נעשה ונשמע, וְלֹכֵן אוֹכְלִים אותו בחג השבועות.

אגב, מובא בשם כמה גדולי ישראל (הליכות והנהגות אמרי סופר בשם גאב"ד ערֵלֹוי זצ"ל; ספר אוצרות הזמן, עמוד קנ"ג בשם הגר"ח קנייבסקי זצ"ל) שבחג השבועות בו נידונים עַל הפירות, יש להתפַּלֵּל שנוכה בחג הסוכות הבעל"ט לאתרוג נאה.

ואתחנן אשר אז נשפע אור חדש של קבֵּלַת התורה.

אתרוג בחג השביעות

בספר משמרת שְׁלוֹם (סי' מד אות ב') כתב שאת האתרוג שֶׁל סוכות יש לִטָּגן וּלְטַעוֹם ממנו בט"ו בביטב וכן בשני ימים שֶׁל חג השבועות, וטעם מנהג זה כתוב שם לִפִּי שִׁשְׁנֵינוּ (בתחילַת מסכת ראש השנה) שבחג השבועות נידונים עַל פירות האֵיֶלֶן, וגם לִפִּי שאתרוג עם הכולֵף בגימטריא תורה.

עוד טעם נפֵאָל לִמְנַהֵג אכִילַת אתרוגים בשבועות יש לַהֲסַמֵּיק מדברי הגמרא (שבת פח, א) שם דרשו אודות

לכתך אחרי במדבר

ארץ ישראל

ארבעים שנה שהו אבותינו במדבר

שם, מוקפים ומכוסים בענני
הכבוד, חסו תחת כנפי השכינה
וחיו חיי רוממות והכנה לקראת
הכניסה לארץ הקודש

זה הזמן להרחיב אופקים וידיעות

להקדיש את 9 השבועות הבעל"ט

וללמוד על מסעות אבותינו במדבר

על הניסים שהיו מנת חלקם ועל שלל
המצוות שניתנו להם טרם כניסתם לארץ!

ההכנה הראויה ביותר למתן תורה

עוד לא שותף ללגיונו של מלך? הצטרף כעת וקבל את התורה שבכתב מאהבה!

דעתו עִלָּה בַּמִּדְבָּר!

אל תפספס את היסוד - הצטרף ללימוד יומי מתוק וקבוע בחומש ורש"י:

02.500.20.18
TS025002018@GMAIL.COM

גיליון שבועי עשיר בתוכן | גיוזלטר יומי מרתק | מערכת מבחנים יומיים ושבועיים | מערכת
שיעורים במגוון שפות וסגנונות | מדור 'תורתך שעשועי' | הגרלות ענק ומתן שכרה בצדה

